

SPECTRUL ȘTIINȚEI ÎN ECONOMIE: CONTRACTUL DE TRANSFER TEHNOLOGIC

Doctor în drept **Viorica BOAGHI**
 Consiliul Consultativ de Expertiză al AȘM
 Postdoctorand Universitatea Wuhan

THE DISTRIBUTION OF SCIENCE IN ECONOMICS: TRANSFER TECHNOLOGY AGREEMENT

Summary. The implementation of scientific research in the economy development have been raised several questions by policy makers. Some countries, much faster, others slower, found an consensus by recognition the technology transfer, allowing the access of more users to scientific and technological developments in regard of the marketing of new products and/or services. The technology transfer agreement was required in promoting the conditions of a competitive motivation for the national and international trade.

The study answers to the question: What is the legal regime of technology transfer agreement? The study is based on the premise of advocacy the scientific research and tends to concern the national legislators to review the legal regulations of the commercial agreement on technology transfer. The study concludes that a legal mechanism will strengthen confidence in the development of scientific research for the entrepreneurs, and respectively for the national economy grow.

Keywords: technology transfer, research, economics, technology transfer agreement, license agreement, cession agreement, know-how agreement, engineering-consultancy agreement.

Rezumat. Implementarea cercetărilor științifice în dezvoltarea economiei au ridicat câteva întrebări factorilor de decizie. Unele state, mult mai rapid, altele mai lent, au găsit un consens optimal pentru recunoașterea transferului tehnologic, permițând accesul unui cerc mai larg de utilizatori la dezvoltările științifice și tehnologice în scopul comercializării sub forma de noi produse și/sau servicii. Astfel, contractul de transfer tehnologic s-a simțit necesar în condițiile promovării unui stimulent competitiv pentru comerțul național și internațional sănătos.

Acest studiu răspunde la întrebarea: „Care este regimul juridic al contractului de transfer tehnologic?” Articolul este bazat pe premisa susținerii cercetărilor științifice și tinde să antreneze legislatorul național în perfecționarea reglementărilor legale ale contractului comercial de transfer tehnologic. Lucrarea concluzionează că un mecanism legal va fortifica încrederea în dezvoltarea cercetărilor științifice pentru antreprenori și, respectiv, va ridica economia națională.

Cuvinte-cheie: transfer tehnologic, cercetare, economie, contract de transfer tehnologic, contract de licență, contract de cesiune, contract know-how, contract de consultanță-inginerie.

Crearea noilor tehnologii este evidentă pe măsura concurenței de piață, iar aplicarea acestora a devenit o necesitate pentru societate, în special pentru antreprenori. Apariția primelor contracte de transfer tehnologic este datată după al Doilea Război Mondial. Unii autori [1] susțin că formularea primului contract de transfer tehnologic se atestă în 1958, ca rezultat al actului cu privire la transferul armamentului nuclear încheiat între guvernele Angliei și SUA. Alții afirmă [2] că primul contract de transfer tehnologic datează cu 1945, când Guvernul SUA a contractat universități și societăți calificate cu programe inovative. Aceste contracte au fost bazate pe conceptul de „transfer tehnologic” exprimat în raportul *Science: The endless frontier* (Știință: frontieră fără sfârșit) al președintelui Franklin D. Roosevelt.

Cert este că regimul contractului de transfer tehnologic, unul specific în gama contractelor comerciale, este recent și se bazează pe instituția transferului

tehnologic. Printre primele documente juridice cu referire la transferul tehnologic se numără Actul Bayh-Dole [3] emis de Congresul SUA în 1980, care a fost ulterior completat prin Actul de transfer tehnologic din 1986. Potrivit acestuia din urmă, transferul de tehnologie reprezintă „procesul prin care noi tehnologii și noi cunoștințe generate în laboratoare (de cercetare) sunt dezvoltate suplimentar și exploatate comercial de către sectorul privat intern și sunt aplicate acolo unde este oportun, de către stat.” Fie că este vorba de transmiterea prin acte comerciale a cunoștințelor de la cercetarea fundamentală la o tehnologie aplicativă, fie că de la o firmă la alta, transferul de tehnologie este în esență o problemă de flux de cunoștințe de la unii oameni la alții. Acest transfer se poate produce prin procese educaționale, prin literatura științifică sau prin contactul direct între persoane [4].

În Republica Moldova instituția transferului tehnologic a fost pentru prima dată reglementată prin Legea

nr. 289 din 10.07.2003 privind politica de stat pentru inovare și transfer tehnologic [5]. Conform acesteia, transferul tehnologic presupune o „introducere în circuitul economic a tehnologiilor și utilajelor specifice, a echipamentelor și instalațiilor, inclusiv activitatea de diseminare a informației, de explicare, de transmitere a cunoștințelor, de consultanță, realizându-se trecerea de idei sau tehnologii de la creator la beneficiar”. Respectiva lege a fost abrogată prin prevederile Codului cu privire la știință și inovare a RM din 15.07.2004 [6] și promovarea activității de inovare și transfer tehnologic a fost atribuită Academiei de Știință a Moldovei [7], creându-se Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic al AȘM (AITT) la 29.10.2004. Ulterior, prin Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2005 – 2008 [8] a fost aprobat primul contract-tip pentru finanțarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic de către AITT. Instituțiile naționale din sfera științei și inovării au fost susținute la dezvoltarea transferului tehnologic [9] și datorită Legii nr. 1344 din 03.10.2002 privind informațiile științifico-tehnologice [10], care stabilește că „raporturile dintre autor sau un alt titular de drept și producător și intermediar de informații științifice tehnologice pot fi reglementate de clauzele unui contract încheiat conform legislației”. Totuși, până în 2013, regimul juridic al contractului comercial de transfer tehnologic nu a fost reglementat în Republica Moldova, acesta îmbrăca forma contractului de licență elaborat de Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală (AGEPI).

Prin Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea acordurilor anti-concurențiale de transfer de tehnologie din 30.08.2013, pentru prima dată a fost reglementată noțiunea de „acord de transfer de tehnologie” în sensul măsurilor de concurență. Conform acestei hotărâri, acordul de transfer de tehnologie presupune un „acord de licență de brevet, acord de licență de know-how, acord de licență de drepturi de autor pentru programe de calculator (software) sau acord mixt de licență de brevet, de know-how sau de drepturi de autor pentru programe de calculator, inclusiv orice astfel de acord care conține dispoziții privind vânzarea și cumpărarea de produse sau acordarea unei licențe pentru alte drepturi de proprietate intelectuală, cu condiția ca aceste dispoziții să nu constituie obiectul principal al acordului și să fie direct legate de fabricarea produselor contractuale.

Cesiunea de brevete, know-how, drepturi de autor pentru programe de calculator sau o combinație a acestora, atunci când o parte a riscului legat de exploatarea tehnologiei este suportată de cedent, în spe-

cial atunci când suma plătită în schimbul cesiunii depinde de cifra de afaceri realizată de cesionar pentru produsele fabricate cu ajutorul tehnologiei cesionate, de cantitatea produselor fabricate sau de numărul de operațiuni realizate cu ajutorul tehnologiei în cauză, sunt considerate, de asemenea, acorduri de transfer de tehnologie [11]. Subliniem că legislatorul utilizează noțiunea de „acord” în sensul contractului dat și enumeră tipurile de acorduri de transfer de tehnologie în definirea acestuia. Într-o generalizare a noțiunii de acord de transfer de tehnologie, conform noțiunii relatate, se poate evidenția că aceasta cuprinde două categorii de acorduri:

1) acord de licență, care la rândul său este: de brevet, know-how și de drepturi de autor pentru programe de calculator;

2) acord de cesiune, care la rândul său este: de brevet, know-how și de drepturi de autor pentru programe de calculator sau o combinație a lor.

Considerăm că legislatorul permite comercializarea acestora pe calea cesiunii sau licențierii, deoarece obiectele contractului de transfer tehnologic constituie un drept de proprietate industrială, brevete de invenție.

Conceptual, hotărârea în cauză utilizează formula legislației Uniunii Europene (UE) [12], potrivit căreia acordul de transfer tehnologic „este unul de licență în cazul în care una dintre părți (licențiator) autorizează cealaltă parte (licențiatul) pentru a utiliza tehnologia (brevet, de know-how, licențe software) pentru producerea de bunuri și servicii”. Cadrul normativ al UE stabilește obligația de conformare a acordurilor de transfer tehnologic la regulile anticoncurențiale și acestea pot îmbrăca forma acordurilor de licență pentru transferul tehnologic [13].

Legislația SUA reglementează două categorii de acorduri de transfer tehnologic – acord de licență și acord de cooperare în cercetare și dezvoltare [14].

Legislația R.P. China reglementează regimul contractelor de transfer tehnologic și două categorii de contracte de transfer tehnologic – contractul know-how și contractul de licență [15]. Separat de contractul de transfer tehnologic [16] este prevăzut și regimul contractului de consultanță tehnică și servicii tehnice.

Într-o analiză a legislațiilor și a doctrinei juridice concluzionăm că termenul de „contract de transfer tehnologic” poate fi întâlnit sub alți termeni: „acord de transfer de tehnologic”, „contract de transfer de tehnologie” sau „contract de transfer de cunoștințe” și că nici clasificarea contractului de transfer tehnologic nu este unanimă.

Akil Hirani [17] clasifică *acordurile de transfer tehnologic* în:

- contract de licență;
- contract de franciză;
- contract de engineering.

Marian Isvooreanu [18] clasifică *contractul de transfer de tehnologie* în:

- contract de cesiune;
- contract de licență;
- contract de know-how;
- contract de consulting engineering.

Constantin Acostioaei [19] clasifică *contractul de transfer de cunoștințe* în:

- contract de licență de brevete de invenție;
- contract de know-how (savoir - faire);
- contract de consultanță.

Vasile Pătulea și Corneliu Turianu [20] clasifică *contractul de transfer tehnologic* în:

- contract de licență de brevete de invenție;
- contract de transfer de know-how. După cum susține autorul contractul de consulting și engineering este o categorie de contracte aparte de contractul de transfer tehnologic.

Studiul asupra regimului contractelor de transfer tehnologic ne permite a concluziona că cele mai uzuale categorii de contracte de transfer tehnologic sunt: contractul de licență; contractul de cesiune, contractul know-how și contractul de consultanță-inginerie (consulting-engineering).

Contractul de licență este cel prin care titularul brevetului de invenție, metodei de exploatare pentru echipamente, procedurii și documentației tehnice, sau a mărcii comerciale, numit „licențiator”, transmite beneficiarului, numit „licențiat”, dreptul de folosință asupra brevetului de invenție, metodei de exploatare pentru echipamente, procedurii și documentației tehnice, sau a mărcii comerciale pentru o sumă bănească [21]. Specific acestei categorii de contract este că titularul tehnologiei transmite numai folosința dreptului de proprietate asupra acesteia. Atribuirea dreptului de folosire formează obiectul contractului în cauză. De menționat că dreptul de folosință transmis poate fi total sau parțial [22]. Chiar dacă o licență poate fi brevetată sau nebrevetată, contractul de licență propriu-zis se referă numai la licența brevetată.

Legislația națională prevede în art. 4 alin. 12 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 15 din 30.08.2014, că „obiectul acordului de licență sunt produsele contractuale, acele produse fabricate cu ajutorul tehnologiei”. Considerăm că obiectul specificat de legislator poate fi atribuit și altor categorii de contracte, deoarece cuprinde o arie largă și nu indică specificul contractului de transfer tehnologic de licență.

În urma transmiterii tehnologiei, părțile obțin o serie de drepturi și obligații specificate în clauzele

contractuale. Specifice acestui contract sunt: clauze de asistență, confidențialitate, termenul contractului și posibilitatea de reînnoire a termenului, garanțiile și răspunderea reciprocă, condițiile de forță majoră, risc etc. [23].

Principala obligație contractuală pentru beneficiar este cea de a folosi tehnologia în condițiile contractuale și să achite prețul. Iar principala obligație a titularului tehnologiei este de a asigura beneficiarului o exploatare optimă a invenției și să garanteze dreptul acordat [24].

Contractul de licență poate prevedea stabilirea plății prin mai multe modalități: o sumă integrală achitată inițial; o sumă integrală achitată periodic; cote procentuale (procent-royalty) în funcție de valoarea producției dobândite din vânzări.

În funcție de întinderea drepturilor atribuite, contractul de licență poate fi:

a) *exclusiv*, prin care licențiatul are un drept exclusiv de utilizare a tehnologiei, iar licențiatorul renunță la posibilitatea de a acorda alte licențe. Licențele exclusive, sunt: licențe depline (nelimitate), când licențiatorul beneficiază de exclusivitate pe toată durata de valabilitate a tehnologiei; licențe limitate, când dreptul de folosire asupra tehnologiei prezintă unele limitări contractuale.

b) *neexclusiv* sau *simplu*, prin care licențiatorul are dreptul de a utiliza sau transmite brevetul sau tehnologia, iar licențiatul are dreptul de a folosi invenția în condițiile stabilite contractual.

Principalele obligații ale licențiatorului sunt de a garanta existența dreptului avut, de a asigura beneficiarului exploatarea optimă a tehnologiei, iar ale licențiatului a folosi în condițiile contractuale și de a achita prețul. Contractul de licență încetează la expirarea duratei pentru care licența a fost acordată sau când invenția a intrat în sfera liberei concurențe [25].

Contractul de cesiune este cel prin care titularul brevetului de invenție, numită „cedent”, transferă dreptul său asupra brevetului de invenție unei alte persoane, numit „cesionar”, în schimbul unui preț. Așadar, această transmitere presupune transferarea dreptului de proprietate asupra brevetului cu schimbarea titularului. Cesiunea, la rândul său, poate fi (sau nu) însoțită de alte drepturi accesorii, ca de exemplu transferul de know-how [26], pe care ne propunem să-l analizăm ulterior (contract de transfer de „know-how”).

Una din cele mai importante clauze de conținut a contractului în cauză este transmiterea exclusivă a drepturilor cu privire la invenție și declararea de cedent că, anterior acestui contract, nu a întreprins nicio altă acțiune de transmitere a obiectelor respective. Alăturat obligației date este aplicarea în practică.

Cedentul se obligă să comunice cesionarului toate informațiile necesare realizării invenției și a experienței sale cu folosirea cunoștințelor sale cu privire la aplicarea invenției. Totodată, cedentul va aduce la cunoștința noului titular de brevet orice perfecționare a soluției tehnice brevetate, pe care o creează ulterior înregistrării cesiunii și va stabili, împreună cu acesta, modul de protecție și persoanele îndreptățite la solicitarea altor brevete în același domeniu.

Printre obligațiile cesionarului se numără obligația de depunere a cererii cu privire la înscrierea proprietății asupra brevetului, la autoritatea de protecție a proprietății intelectuale.

În contractul de cesiune, prețul se poate stabili prin mai multe modalități: în suma integrală achitată inițial sau periodic sau în sumă procentuală (procent-royalty) aplicată fie la valoarea producției, fie din vânzări.

În legătură cu executarea clauzelor contractuale, cesionarul se va obliga să achite prețul pentru obiectul transmis. Acest tip de contract urmează a fi încheiat în trei exemplare, părților și autorității de proprietate intelectuală. Rezilierea contractului de cesiune se poate face numai în situația renunțării cesionarului la brevetul de invenție în condițiile în care contractul prevede astfel.

Contractul de transfer de „know-how” [27] este contractul prin care o parte, numită „furnizor”, transmite celeilalte părți, numită „beneficiar”, contra unui preț (redevență), cunoștințe sau procedee tehnice pe care le deține și care nu au fost brevetate sau sunt brevetabile, necesare fabricării unui anumit produs, comercializării lui sau prestării unui anumit serviciu într-un mod necunoscut până atunci de către beneficiarul transferului [28]. Așadar, obiectul acestui contract poate cuprinde: abilități, experiență, tehnici dobândite prin practicare îndelungată, cunoștințe tehnice cu grad variabil de aport intelectual, metode, mijloace, procedeu de fabricație sau plan, toate fiind obiecte nebrevetate.

Transmiterea de know-how se poate face în mai multe feluri: predarea documentației, transmiterea de specialiști ai întreprinderii furnizoare de know-how, primirea de către tehnicieni de la beneficiar pentru formarea lor, furnizarea de materiale necesare aplicării tehnicii sau procedurii transmise etc. [29].

Clauzele specifice contractului de transfer know-how sunt similare în linii mari cu cele ale contractului de licență de brevete. Atâta doar că în contractul de licență, titularul brevetului de invenție acordă dreptul de folosință a invenției sale brevetate fără a avea obligația de a împărtăși beneficiarului toate informațiile necesare pentru valorificarea în practică a licenței obținute [30].

Totuși, contractul know-how poate prevedea in-

terzicerea dezvăluirii informațiilor cu privire la experiența industrială, comercială sau științifică necesară pentru fabricarea unui produs sau pentru aplicarea unui procedeu fără autorizarea persoanei care a furnizat informațiile respective. Analizând doctrina juridică, trebuie să deosebim clauzele cu referire la secretul de fabrică, apărute în unele legislații împotriva divulgării, deoarece privește nu numai tehnicile efectiv utilizate ca secret de fabrică, ci și pe cele aflate în stadiul experimental [31].

Printre principalele obligații ale furnizorului este transmiterea obiectului contractual, oferirea garanțiilor asupra rezultatului, asigurarea asistenței tehnice necesare, garantarea dreptului exclusiv de folosință. Iar printre obligațiile principale ale beneficiarului sunt: păstrarea confidențialității know-how-ului, menținerea calității produselor obținute și plata prețului.

Prețul know-how-ului poate fi în bani: într-o sumă integrală, periodică sau procentuală, în funcție de valoarea producției rezultate, cât și în produse sau chiar în alte cunoștințe tehnice.

În cazul în care elementele componente ale unui know-how au fost deja publicate, însă ansamblul acestuia nu a fost adus încă la cunoștința generală, divulgarea lui de către alt beneficiar constituie o încălcare a obligațiilor de a păstra secretul de serviciu, ceea ce poate conduce la rezilierea contractului și respectiv, la atragerea la răspundere.

Contractul de consultanță-inginerie (consulting-engineering) este contractul prin care una din părți, numită „prestator” (sau consultant), se obligă față de o altă parte, numită „client”, să presteze operațiuni de prestare de servicii de ordin intelectual (transmiterea de idei, concepții, planuri etc.), executări de lucrări (cuprinzând realizarea de instalații și punerea lor în funcțiune), furnizări de materiale necesare executării unor lucrări de construcții etc. [32]. Această consultanță tehnică de specialitate poate fi realizată în diferite domenii: în sfera economică, industrială, socială etc., de aceea se impune descrierea desfășurată a obiectului contractului de clauzele contractuale.

Ca activitate, „consultanța” (consultingul) cuprinde o sferă largă de operațiuni ce se suprapun cu interesele beneficiarului, consultantul propunând doar soluții, fără a lua decizii. Aceasta activitate mai este considerată un mecanism de transfer tehnologic intensiv de tip „serviciu” [33], deoarece are ca obiectiv de a amplifica competențele și calificările receptorului de consultanță.

Ingineria (engineeringul) este un complex de operațiuni prelabile cu comitente de concepție, de coordonare și executare a proiectelor și lucrărilor pentru realizarea unui obiectiv.

Aceste operațiuni pot fi realizate în două faze: faza de studiu (studii preliminare, în baza cărora se elaborează proiectul) și faza de executare (lansarea comenzilor, procurarea materialului necesar și punerea în funcțiune a deciziilor).

În vederea realizării acestor operațiuni se pot încheia și alte categorii de contracte: contract de vânzare-cumpărare, contract de licență, contract know-how, contract de locațiune, contract de împrumut etc.

În fond, operațiunile de consultanță și inginerie pot fi realizate împreună. Acestea însă pot fi prevăzute și în contracte separate: contract de consultanță și contract de inginerie. Ele pot include și instruirea personalului, prin transferarea de abilități și competențe între participanții la transfer; de cele mai dese ori se oferă de universități sau instituții de cercetare¹. Pentru desfășurarea acestor contracte pot fi implicate mai multe companii sau instituții, constituind societăți de tip „joint venture” sau „alianțe strategice”. Un „joint venture” este o colaborare în afaceri, întreprinsă de parteneri (două sau mai multe companii sau instituții) angajate într-un proiect specific și unic. Iar, „alianța strategică” presupune angajamentele companiilor sau instituțiilor de a efectua studii strategice de dezvoltare a anumitor segmente de piață.

Astfel, principala obligație a consultantului este de a efectua activitatea de consultare prin studii sau cercetare și de a presta servicii de asistență tehnică, preda documente, păstra informația doar pentru client, presta și executa lucrări sau proiecte (activitate de engineering), iar obligația clientului este de a oferi necesarul pentru realizarea celor cerute și a achita prețul pentru serviciul oferit.

Prețul acestui contract poate fi în bani: într-o sumă integrală, periodică sau procentuală, în funcție de valoarea producției rezultate.

Considerăm oportun a evidenția, în vederea unei analize profunde a regimului contractului comercial de transfer tehnologic, caracterile juridice (elementele caracteristice) pentru toate categoriile de contracte de transfer tehnologic enumerate mai sus. Astfel, contractele de transfer tehnologic sunt specifice deoarece au caracter:

- consensual (produce efecte prin acordul de voință a părților);
- formal (necesită respectarea condițiilor de formă);
- constitutiv de drepturi reale (de exemplu: brevet de invenție, produs tehnic);

¹ Acesta a fost singurul mecanism fezabil de transfer tehnologic în unele regiuni ale SUA (ex: Silicon Valley, Ocean City), unde transferul de personal a contribuit la dinamismul tehnologic și economic al regiunilor.

- sinalagmatic (părțile dispun de drepturi și obligații ca urmare a încheierii contractului dat);
- cu titlu oneros (se urmărește obținerea unui folos de către părți);
- translativ, cu scopul transmiterii unei proprietăți intelectuale (fie brevetată sau nebrevetată);
- aliatorii (părțile nu cunosc cu certitudine avantajul contractului);
- executare succesivă în timp (relațiile contractuale sunt de durată lungă).

Ca orice contract, pentru a produce efecte juridice, contractul comercial de transfer tehnologic trebuie să întrunească condiții de validitate de fond și de formă. Acest contract este cea mai directă modalitate de a valorifica cunoștințele și experiența științifică acumulată într-o instituție de cercetare [34].

Condițiile de fond sunt formate din elementele referitoare la capacitatea de a contracta, la consimțământ, la obiect și la cauza contractului. În cazul contractelor de transfer tehnologic, capacitatea părților de a încheia acest contract, similar altor contracte civile, „poate fi deținută de orice persoană fie fizică sau juridică, care nu este limitată de capacitatea sa prin lege” [35]. Însă calitatea subiecților este specifică acestor contracte: pe de o parte, sunt titularii de drept asupra tehnologiei inovatoare (persoanele fizice și juridice, inclusiv autorități publice, din țară și de peste hotare) și cealaltă parte sunt beneficiarii de tehnologie inovatoare.

Consimțământul constă în decizia nevicată a părților de a încheia contractul cu intenția de a produce efecte. Acordul de voință în cazul contractului de transfer tehnologic poate fi realizat și prin oferta de a contracta și accepta oferta. Datorită faptului că activitățile mai avansate și specializate au un grad sporit de inovare, titularul tehnologiei deseori în contractul de transfer tehnologic are o poziție de negociere favorabilă [36].

Obiectul acestui contract constituie o gamă largă de produse (bunuri corporale și incorporale), de servicii tehnico-științifice obținute printr-o tehnologie ce reprezintă o noutate pe piață, cum ar fi: livrări de linii de fabricație, constituirea de uzine complete, acordarea de licențe de brevete de invenție, transfer know-how, asistență tehnică, informații [37]. În calitate de produse pot fi: documente, planuri, desene, schițe, instalații, utilaje etc. Iar serviciile, în cele mai dese cazuri, pot fi de consultanță sau de asistență tehnică din partea personalului calificat. Produsele și serviciile sunt rezultatul muncii intelectuale, calificat ca bun patrimonial. Legislația autohtonă, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 15 din 30.08.2013 [38], prevede că „informațiile științifico-tehnologice au statut de marfă” [39]. Considerăm că noțiunea respectivă nu este una dintre cele mai reușite, întrucât

obiectul contractului nominalizat poate fi format din cunoștințe, personal calificat, experiență, obiecte cărora nu li s-a putut atribui termenul de marfă.

După cum arată literatura de specialitate, acest tip de contract are nevoie de un plan eficient de management și antreprenorial. [40]. El poate fi exprimat prin următoarele clauze generice ale contractului: planul de lucru, calendarul plăților, clauze referitoare la dreptul de a publica, clauze privind drepturile și garanțiile asupra proprietății intelectuale, clauze privind răspunderea părților și clauze de confidențialitate. Actualmente, AȘM încheie contractul de finanțare a proiectelor de inovare și transfer tehnologic.

Un alt element pentru valabilitatea contractului dat este cauza contractului, care presupune nevoia de dezvoltare a tehnologiei inovaționale și aplicarea ei în practică. Această cauză se exprimă prin acțiunile părților care urmăresc transferarea tehnologiei de la deținător la beneficiar. Transferul tehnologiei poate fi realizat prin numeroase moduri: dezvoltare contractată a produselor, de consultanță, prin programe de cercetare în cooperare, prin brevetare și licențiere, transfer de documente, instruirea personalului, transfer de personal, cooperare în cercetare fundamentală sau aplicativă, prin asocieri de firme din diferite state (societăți de tip *joint venture*) etc. [41].

Una din condițiile de valabilitate a contractelor este și forma contractului. Forma contractului de transfer tehnologic este scrisă. Nerespectarea formei contractului nu contestă valabilitatea lui, ci faptul încheierii lui, îl determină a fi inopozabil și este sancționată cu invaliditatea acestuia. Conform legislațiilor țărilor dezvoltate, contractul dat se încheie în două exemplare (destinate părților), cu excepția contractului de transfer tehnologic de cesiune ce ține de transferul exclusiv al proprietății intelectuale, care se încheie în trei exemplare (destinate părților și autorității de proprietate intelectuală) și se va publica în buletinul oficial (Monitorul Oficial).

Trebuie să subliniem că pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract, partea vătămată poate cere celeilalte părți despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, potrivit dreptului comun. În caz de neconformare cu cerințele contractuale, titularul tehnologiei este în drept să ceară rezilierea unilaterală a contractului cu acordarea unui preaviz [42].

Specificul acestor contracte este că ele pot fi protejate fie pe calea unor acțiuni penale (pentru încălcarea secretului de fabrică și a secretului profesional sau, după caz, prin aplicarea sancțiunilor referitoare la însușirea fără drept a calității de autor, furt, escrocherie etc.), fie pe cale civilă, contractuală, prin includerea

în contractul de transfer tehnologic a unor clauze menite să asigure caracterul confidențial al cunoștințelor transmise – ori pe cale extracontractuală, printr-o acțiune în concurență neloială [43]. Iar în vederea aplicabilității regimului contractului dat în comerțul internațional, se vor aplica reglementările internaționale referitoare la proprietatea intelectuală.

Acest studiu ne permite să concluzionăm că din perspectiva politicii publice, transferul de tehnologie este important, deoarece tehnologia poate fi utilizată ca o resursă pentru prosperitate comună în aceeași țară cât și în străinătate. Așadar, contractele de transfer tehnologic presupun o formă de cooperare dintre știință și economie, acționând ca un stimulent competitiv pentru comerțul național și internațional sănătos [44].

Din perspectiva comercială, antreprenorii urmăresc contractarea transferului de tehnologie de la alte persoane, deoarece dobândirea tehnologiei poate fi mai rapidă în timp și este mai ușor a dezvolta produse sau procese, bazate pe o tehnologie de cineva deja dezvoltată prin cercetare-inovare, având ca scop o sursă rapidă de venituri și un nou standard al industriei.

Pentru instituțiile de cercetare, motivațiile de transfer de tehnologie sunt diverse: acestea pot transfera tehnologia în cazul în care este necesară realizarea unui obiectiv sau misiuni specifice, în cazul în care tehnologia ar adăuga valoare la o altă tehnologie, în cazul oferirii forței de muncă (locuri de muncă și venituri angajați) sau chiar din motive de finanțare suplimentară.

Potrivit legislației UE, acordurile de transfer de tehnologie „îmbunătățesc, în general, eficiența economică și favorizează concurența, întrucât pot reduce dublarea activităților de cercetare și dezvoltare, pot stimula mai bine întreprinderile să inițieze noi activități de cercetare și dezvoltare, pot încuraja inovația incrementală, pot facilita difuzarea tehnologiilor și pot genera concurență pe piața produsului” [45].

Contractele de transfer tehnologic generalizează, de obicei, relații mai îndelungate și mai diversificate decât contractele uzuale referitoare la furnizarea de instalații și mașini.

Avantajele contractelor de transfer tehnologic se rezumă la faptul că rezultatele cercetării științifice pot fi valorificate în practică, statele reduc importul de mărfuri similare sau identice, introduc în producția sa tehnici avansate și beneficiază de promovarea exporturilor [46].

Aceste contracte nu sunt doar în beneficiul părților, ci și a întregii societăți, întrucât realizarea lor conduce la sporirea interesului față de cercetare și inovare, la dezvoltarea concurenței pe piață, la creșterea necesității în forță de muncă și la dezvoltarea economiei statului.

BIBLIOGRAFIE

1. Revista Oficiului Parteneriat Industrial UCRL – MI - 210098 din 14.03.2005.
2. Howard W. Bremer. University Technology Transfer. Evolution and Revolution. Council on Government, SUA, 1998.
3. John H. Barton. New Trends in Technology Transfer. Implications for National and International Policy. Revista nr.18, Geneva, 2007.
4. Legea nr. 1344 din 03.10.2002 privind informațiile științifico-tehnologice. M.O. nr. 154 din 14.11.2002.
5. Legea RM nr. 259 privind Codul cu privire la știință și inovare a RM, M.O. nr. 125-129 din 30.07.2004.
6. Art. 73 lit. k), 86 Legea RM nr. 259 privind Codul cu privire la știință și inovare a RM, M.O. nr. 125-129 din 30.07.2004. De asemenea art. 89, prevede „pentru coordonarea, stimularea și implementarea mecanismelor activității de inovare și transfer tehnologic Academia de Știință a Moldovei creează Agenția pentru inovare și transfer tehnologic” (www.aitt.asm.md).
7. Hotărârea Guvernului RM nr. 80 din 28.01.2005, cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2005 – 2008. M.O. nr. 20-23/133 din 04.02.2005.
8. Din 2005, AȘM prin intermediul Agenției de Inovare și Transfer Tehnologic susține transferul de tehnologie prin programe de cercetare în cooperare inițiate de parcuri sau incubatoare științifice.
9. Art. 9, Legea RM nr. 1344 din 03.10.2002 privind informațiile științifico-tehnologice, M.O. nr. 154 din 21.11.2002.
10. Art. 4 alin. 1, Hotărârea Guvernului nr. 15 din 30.08.2013, M.O. nr.213-215 din 27.09.2013, în vigoare din 27.03.2014.
11. Regulamentul (CE) nr. 772/2004 al Comisiei din 7 aprilie 2004 privind aplicarea art. 81 alin. (3) din tratat anumitor categorii de acorduri de transfer de tehnologie. La 21 martie 2014 a adoptat noi reguli cu privire la acordurile de transfer tehnologic – Regulamentul nr. 316/2014 privind aplicarea art. 101 alin. (3) din Tratatul privind funcționarea UE categoriilor de acorduri de transfer de tehnologie, în vigoare de la 1 mai 2014 (<http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/transfer.html>)
12. Primele consultări ale Comisiei Europene privind regimul de transfer tehnologic au fost la 6 decembrie 2011.
13. Codul 15 al Statelor Unite ale Americii, §3710a.
14. Legea contractelor a R.P. China, adoptată de Congresul Național Popular la 15 martie 1999, Secțiunea 3, Lege emisă în baza Codului contractului tehnologic din 1987.
15. Secțiunea 4 din Legea contractelor a R.P. China, adoptată de Congresul Național Popular la 15 martie 1999.
16. Majmudar Co. Tehnology transfer agreements. India, 2009.
17. M. Isvoreanu. Contractele de transfer de tehnologie. București, 2010.
18. C. Acostioaei. Elemente de drept pentru economiști. București, 2001, p. 257.
19. V. Pătulea, C. Turianu. Drept comercial român. București, 2000, p. 136.
20. Brevet de invenție este document de recunoaștere a dreptului de invenție. Invenția constituie orice creație științifică sau tehnică, care prezintă o noutate, care nu a mai fost brevetată sau făcută publică în niciun stat (Dicționar Juridic).
21. C. Acostioaei. Elemente de drept pentru economiști. București, 2001, p. 257.
22. V. Pătulea, C. Turianu. Curs de drept comercial român, București, 1999, p. 131.
23. *Ibidem*.
24. C. Acostioaei. Elemente de drept pentru economiști. București, 2001, p. 258.
25. Institutul de Cercetări Electrotehnice. Acorduri contractuale în transferul de tehnologie. (<http://www.icpe.ro>)
26. Conform dicționarului juridic, termenul „know-how” este de origine anglo-saxonă, semnifică o cunoaștere a modului în care poate fi făcut ceva, priceperea, îndemânarea de a desfășura o activitate.
27. C. Acostioaei. Elemente de drept pentru economiști. București, 2001, p. 258.
28. *Ibidem*, p. 259.
29. V. Pătulea, C. Turianu. Curs de drept comercial român. București, 1999, p. 132.
30. Noțiuni generale juridice (www.arnufis-notiuni-juridice.blogspot.com).
31. *Ibidem*.
32. Majmudar Co. Tehnology transfer agreements. India, 2009.
33. Research for industry. Contracte de transfer tehnologic (www.researchforindustry.ro).
34. I. Trofimov. Drept Civil. Contracte civile. Chișinău 2004, p. 34.
35. Research for industry. Contracte de transfer tehnologic (www.researchforindustry.ro).
36. V. Patulea. Curs de drept comercial român. București, 2000, p. 136.
37. Art. 15, Hotărârea Guvernului nr. 15 din 30.08.2013 publicată în M.O. nr.213-215 din 27.09.2013 și în vigoare din 27.03.2014.
38. Art. 4 alin. 12 din Hotărârea Guvernului nr. 15 din 30.08.2013 publicată în M.O. nr.213-215 din 27.09.2013 și în vigoare din 27.03.2014.
39. Enciclopedia Bussinesului, ed. II, P. 2 (www.referențorbusiness.com/Str+Ti/tehnologytransfer.html).
40. Majmudar Co. Tehnology transfer agreements. India, 2009.
41. M. Isvoreanu. Contractele de transfer de tehnologie. București, 2010.
42. Noțiuni juridice generale. Contractul know-how (www.arnufis-notiuni-juridice.blogspot.com).
43. M. Isvoreanu. Contractele de transfer de tehnologie. p.1 (www.avocat.net.ro).
44. Regulamentul nr. 316-2014 privind aplicarea art. 101 alin. 3 în: Tratatul privind funcționarea UE categoriilor de acorduri de transfer de tehnologie.
45. V. Patulea. Curs de drept comercial român. București, 2000, p. 137.